

Myšlení - pocity - vůle: Tajemství naší duše

„V tajemství myšlení, ducha, se mi otevřela síla.“
Euripides (kolem 480-406 před Kristem)

Všichni používáme denně slova „myslet“, „cítit“ nebo „chtít“. Uvědomujeme si však jejich skutečný význam? Nemá „zmatek ve výrazech“ při dorozumění mezi lidmi právě opačný účinek, protože nemáme úplně jasnou představu o významu používaných slov a používáme je každý v jiných souvislostech? Mluvíme tak sice spolu, ale každý sám pro sebe! Zdánlivě chybí i vysvětlení základních vědeckých pojmů a definic ve školních osnovách. V seminářích neustále zjišťuji, že mnozí lidé mají (někdy naprosto) falešné představy o slovech jako „věda“, „logika“ nebo „pravda“, ačkoli jsou to výrazy, které tvoří základ naší moderní vědy. Dnes převažuje názor, že každý má vlastní pravdu a že pravdu je možno individuálně doložit. Znamená to, že se nečiní rozdíl mezi vjemy a pravdou, zaměňují se významy myslet a cítit, nebo mít pocit a tušit a mnohé další výrazy — tato „hatmatilka výrazů“ je projevuje i v uznávaných disciplínách, například i v psychologii. Zde vidím velkou potřebu dohnat tento nedostatek ve vzdělání — ve vzdělání i v DUCHOVNI VEDE. V této souvislosti si obzvláště vysoké ocenění zaslouží poznatky o silách naší duše. Důležité je, mimo jiné, jak *Rudolf Steiner v našich duších jasně odlišil tři síly*:

Myšlení, pocity, vůle.

Úsilí o ovládnutí těchto tří sil, které ve svých vizích popsal Rudolf Steiner, je věnováno podle mého názoru (a zkušenosti) velmi málo pozornosti zejména mimo antropozofické kruhy. A Steiner konečně zachází ještě mnohem dále do SPIRITUÁLNÍ VĚDY a snaží se nám ukázat, že za těmito třemi silami naší duše stojí konkrétní bytosti, které nám tyto síly dávají k dispozici. Z jeho dalších poznatků vyplývá, že na začátku knihy představená první hierarchie dominuje více naší vůli, druhá našim citům a třetí hierarchie myšlení. Svým myšlením, které zahrnuje nejprve pouze myšlenky, poté však i vyšší schopnosti

myšlení, pocity a vůli (tzn. podněty vůle), stojíme uprostřed duchovního světa. Na duševní úrovni stojíme v neustávajícím kontaktu s anděly nebo bohy všech úrovní. Taková je skutečnost a týká se všech našich duší! Tyto základní poznatky a souvislosti označuji jako „malou násobilku DUCHOVNÍ VĚDY“, která by se měla vyučovat na všech školách.

Z jednoho naprosto zásadního poznatku Rudolfa Steinera vyplývá, že vědomě pouze myslíme. Co to znamená? Existují tři takzvané základní stavy vědomí: bdění, snění, spánek. Nesmíme je zaměňovat, zejména snění a spánek! I křivky EEG (elektroencefalogramu, měření elektrických impulsů v mozku) neurologických výzkumů dokazují jasný rozdíl mozkové činnosti snění a spánku. A jen ve stavu bdění můžeme plně disponovat vědomím! Platí to i pro myšlení, jen myslící člověk je skutečně bdělý. Oddáváme-li se pocitům, naopak „sníme“, což se projevuje tím, že *pocity můžeme skutečně uchopit* jen tehdy, kdy nám jako *myšlenky vytanou na mysl*.

Moderní neurologie sice zjistila, že člověk jistým způsobem spí i ve stavu, kdy dominuje jeho vůle, tento poznatek však špatně interpretuje. Dnes je všeobecně známo, že vnímání nějakého impulsu vůle následuje až po něm samotném. Jinými slovy: Samotné jednání resp. vůle k němu, stojí na samém začátku a teprve poté k němu přijde i myšlenka. Podle Steinera jde nejprve o svobodu našeho myšlení, neboť až z něho vyrůstá svoboda vůle. Naše vůle bývá často nesvobodná, což říká i sám Steiner, a v tomto ohledu mají pravdu i neurologové (viz kapitola 18). Avšak z těchto poznatků vyvozují, podle mého názoru, falešný závěr, že *nemáme vůbec Mdnou svobodnou vůli*. Podle mého názoru se jedná o čistě materialistický a proto pochybný výklad neurologického nálezu. Uvedu příklad: Než začne hrát rádio, přijme elektrický impuls. To však neznamená, že za ním neexistuje (v rádiu neviditelný) vysílač hudby, který hudbu do rádia vyslal.

Spíme i ve stavu vůle což znamená, že impulzy vůle jsou ukryty ještě hlouběji v naší duši. Proto je pro nás lidi často tak obtížné zjistit, co skutečně chceme.

Tajemství duše se nám podaří rozluštit jen jestliže ovládneme všechny tři síly a současně zvládneme i styk se třemi duchovními hierarchiemi. Protože jdou stále ruku v ruce, je těžké držet tři duševní síly od sebe. Elektřina a magnetismus jsou sice dvě různé síly, ale vystupují společně jako elektromagnetismus a zde je to stejné: myšlení, pocity a vůle jsou sice rozdílné síly, ale přece vystupují vždy jednotně. S jakoukoli myšlenkou je vždy spojen i nějaký pocit,

pocit může vyvolat myšlenku, myšlenka pocit. Po podnětu vůle následuje myšlenka a pocit, myšlenku následují pocity i vůle.

Tento úzký vztah sil platí ostatně pouze pro život zde na Zemi. Po něm se rozdělí a prožíváme je jinak. Z pohledu antroposofie by se o tom dala napsat *přínejmenším jedna* silná kniha. Já se však musím omezit jen na základy, ale odkazuji vás — určitě ne naposledy — na dílo Rudolfa Steinera, které o tomto tématu nabízí nepřeborné množství poznatků a myšlenek.

&